

LUNDS
UNIVERSITET

Högerradikalism i dagens Tyskland

En idé- och ideologianalys av Alternative für Deutschlands
valprogram för Förbundsdagsvalet 2025

Kandidatuppsats EUHK30

Europastudier

Humanistiska och teologiska fakulteterna vid Lunds Universitet

Jesper Niklasson

Handledare: Niklas Bernsand

VT26

Abstract

The political landscape in Germany changed dramatically when Alternative für Deutschland became the third largest party. The party started out as eurosceptic but has developed its ideology into being anti-migration and radical right populist while experiencing internal conflicts and becoming controversial in mainstream media. This culminated when the party was classified as right-wing extremist by German intelligence services. In light of the party's ideological development and controversy, this study was conducted with the purpose of analysing if Cas Mudde's definition of today's radical right-wing populism could be found in the election programme for 2025. The study is conducted via a qualitative idea and ideology analysis based on ideal types of nativism, populism and authoritarianism. The study concludes that these ideologies can be found in the election, but in very different forms and not as radical as one might think based on the party's rhetoric and statements or the media portrayal of the party.

Nyckelord: Alternative für Deutschland, högerradikalism, nativism, populism, auktoritarianism, nationalism, ideologianalys

Word count: 12 368

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte och frågeställningar.....	4
1.2 Disposition.....	4
2. Bakgrund.....	5
3. Tidigare forskning.....	8
4. Teori.....	9
4.1 Nationalism.....	9
4.2 Nativism.....	10
4.3 Auktoritarianism.....	11
4.4 Populism.....	11
5. Metod.....	13
5.1 Ideologianalys.....	13
5.2 Idealtyper.....	13
5.3 Material och analysens struktur.....	14
6. Analys.....	15
6.1 Nativism.....	15
6.2 Populism.....	21
6.3 Auktoritarianism.....	26
6.4 Utrikespolitik och ideologiernas samverkan.....	29
7. Slutsats.....	33
7.1 Förslag på vidare forskning.....	35
Referenslista.....	36

1. Inledning

Tyskland hade länge haft ett politiskt landskap där högerextrema partier inte hade tagit någon plats, trots flera olika vågor av rörelser kring den extrema politiska högern runt om i Europa. Medan ett flertal länder runt om i Europa såg ett ganska kraftigt fäste för extremhögern en kort stund efter Sovjetunionens fall så dröjde det fram till 2010-talet innan något liknande skulle ske i Tyskland (Weisskircher, 2015). Alternative für Deutschland (AfD) grundades 2013, och det skulle endast dröja till valet 2017 innan det visade sig att detta unga parti hade blivit det tredje största partiet i Tyskland (Tagesschau, 2017).

Den tyske statsvetaren Manés Weisskircher (2015) menar att AfD till början var ett neo-liberalt högerparti och visade inga tydliga tendenser till populism utan agerade som en proteströrelse mot konventionella lösningar för politiska kriser och erbjöd istället, som namnet antyder, ett alternativt val. Partiet utvecklades och har numera blivit en central figur inom diskurs som kretsar kring den yttersta högerpolitiken, inte bara i Tyskland utan även i Europa.

Att sätta en ideologisk beteckning på AfD är mycket klurigt, särskilt när man dyker ner i diverse nyhetsartiklar, publikationer etc. Exempel på vad AfD har blivit kallade för är *right-wing populist* (A. Breckenridge, 2025), *radical right* (Hillen & Kuhlmann, 2026), *anti-elitist*, *euroceptic* (Lehmann & Zenter, 2022), *far right-wing* (Matthias, 2026) och *nationalist* (BBC, 2020).

När valresultatet från 2025 presenterades visade det sig tydligt att Tyskland genomgått en monumental förändring i sitt politiska landskap. AfD, som nyligen blivit klassat som högerextrema, och därmed ett hot mot tysk konstitution och tysk demokrati, hade vuxit ännu mer och blivit landets näst största parti med ca. 20% av rösterna. (SVT, 2025)

Denna nyvunna popularitet för ett parti som av massmedia och politiska motståndare blivit kallade för euroskeptiska och högerpopulistiska är intressant i en tid där Europa i stort genomsyras av europeisk integration (Arzheimer, 2015). Den europeiska gemenskapen har vuxit sig stark i dessa tider när president Donald Trump inför sanktioner mot EU och uttalar sina ambitioner kring övertagande av Grönland, samt efter att Ukraina, som tydligt visat sina ambitioner för europeisk integration och utökat europeiskt samarbete, blev invaderade av Ryssland. Konsekvensen av dessa händelser har blivit att Europa söker än mer gemenskap och politisk enighet, men det intressanta i sammanhanget är att Tyskland, det största landet

inom EU, på senare år haft stor politisk polarisering, mycket till följd av AfD:s uppkomst som inflytelserik politisk aktör.

Mot bakgrund av denna politiska utveckling är det därmed av intresse att djupdyka i AfD:s valprogram från 2025 och undersöka den ideologiska profilen som presenteras för det tyska folket och eventuella väljare. Genom att analysera partiets officiella vision från valprogrammet kan vi skapa en förståelse kring hur AfD:s populistiska anspråk och allmänna mediala retorik och utspel omvandlas till konkret politik och politisk målsättning. En sådan analys kan även ge oss en ideologisk förklaring till den politiska polariseringen inom Tyskland, och en förståelse kring hur partiet navigerar mellan rollen som demokratiskt oppositionsparti och stämpeln som ett hot mot konstitutionen och demokratin. För att dekonstruera den ideologiska profilen utgår uppsatsen från Cas Muddes inflytelserika definition av högerradikalism, vilken grundar sig i tre kärnelement: nativism, populism och auktoritarianism. (Se Teorikapitel). Lämpligaste beteckningen för AfD är därmed högerradikal, eftersom det går i linje med Muddes definition av begreppet, samt att det är den vanligast förekommande beteckningen på partiet från en mängd diverse källor.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att genom en kvalitativ idé- och ideologianalys undersöka den ideologiska profilen i Alternative für Deutschlands valprogram från Bundestags-valet 2025. Genom att tillämpa Cas Muddes teoretiska ramverk kring den populistiska högern ämnar uppsatsen synliggöra hur centrala ideologiska drag tar sig uttryck och samverkar i partiets politik.

- Hur manifesteras idealtyperna nativism, populism och auktoritarianism i AfD:s valprogram från 2025?
- Vilken av dessa tre koncept framträder som mest central för att motivera och legitimera partiets sakpolitiska förslag?

1.2 Disposition

Uppsatsens inledande kapitel påbörjas med en introduktion av partiet och uppsatsens ämne samt en kortare diskussion om varför det är intressant och relevant att forska i. Vidare i inledningskapitlet presenteras uppsatsens syfte och därefter framvisas uppsatsens

frågeställningar. I kapitel 2 läggs en bakgrund för partiet och dess utveckling fram, samt en kortare presentation av det politiska landskapet innan valet 2025. Detta i syfte att få en bakgrundsförståelse för varför partiet och materialet ser ut som det gör idag. Kapitel 3 gör en djupdykning i Cas Muddes teorier kring nativism, populism och auktoritarianism som ligger till grund för uppsatsens frågeställningar. I kapitel 4 redovisas uppsatsens metod, idé- och ideologianalys, samt analysverktyget idealtyper som kommer att tillämpas i arbetet. I kapitel 5 genomförs en omfattande analys av Alternative für Deutschlands valprogram från 2025. Analysen är tematiskt kategoriserad och innehåller flertalet citat där primärmaterialet presenteras mer i detalj. Avslutningsvis i kapitel 6 redogörs uppsatsens slutsatser.

2. Bakgrund

AfD grundades i kölvattnet av Euro- och finanskrisen år 2013, detta gjorde det möjligt för partiet att snabbt skaffa sig ett följande genom sin skepticism gentemot Euron, samt partiets primära politiska krav att kontrollerat utgå ur den europeiska valutaunionen och att avstå från att fortsätta landets europeiska integrationsprocess. Partiet grundades däremot inte ur det tomma intet, utan man hämtade politiker och politiska idéer från ett antal existerande strukturer som mindre partier eller politiska organisationer, exempelvis Initiative Neue Soziale Marktwirtschaft (Initiativ för en ny social marknadsekonomi) och det fundamentalistiskt kristna nätverket Zivile Koalition (Civil Koalition). Tyska statsvetaren Frank Decker (2016) menar att det vid en anblick på detta framgår att AfDs politiska resa grundar sig i en ekonomiskt liberal hållning och en socialt konservativ och nationalistisk hållning.

I samband med flyktingkrisen 2015-2016, där Europa såg en kraftig våg av flyktingar varav majoriteten kom från Syrien och Afghanistan, implementerade AfD en alltmer xenofobisk och islamofobisk hållning och retorik. Under denna tid kom även AfD att ta till sig en etablissemangsfientlig hållning, genom att exempelvis kalla politiska motståndare för "Volksverräter" (Förrädare av folket) och anklagade etablerade medier för att systematiskt lura det tyska folket till förmån för den ledande regeringen och använde i samband med detta ordet "Lügenpresse" (Ljugande press). Bägge dessa termer härstammar och blev populära termer under nazismens tid (Lanchés, 2025).

Partiet visade än mer tendenser till radikaliserings genom uttalanden från partimedlemmar och undersökningar visade att över ett hundratal partimedlemmar hade anknytningar till

högerextrema organisationer som Identitära rörelsen, neo-nazistiska grupper eller konspiratoriska rörelser, samt att hålla nära kontakt till centrala aktörer inom den tyska Neue Rechte, ett nätverk av nationalkonservativa och högerextrema grupper och individer liknande Nouvelle Droite (Bundesamt für Verfassungsschutz, u.å). Samtliga ovan uppräpnade organisationer är under övervakning av tyska säkerhetstjänsten för högerextremistiska tendenser (Lanchés, 2025). Under denna tid så lämnade även en av grundarna av partiet, Bernd Lücke, eftersom han ansåg att partiet började bli xenofobiskt och islamofobiskt (Reuters, 2015). Därmed tar partiet en tydlig vändning från sina första år, trots att många av medlemmarna från grundande åren fortsatt är kvar i partiet, blir det i och med Lückes lämnande tydligt att partiet genomför en ideologisk och radikal förändring.

Den nyfunna politiska inriktningen visade sig vara mycket framgångsrik för AfD som vid Bundestagsvalet 2017 lyckades gå från att inte ha några platser i Bundestag till att vinna 12,6% av rösterna och därmed bli Tysklands tredje största parti. Under denna tid börjar det växa fram kontroverser och interna splittringar i partiet. Detta blev tydligt när vice partiledaren Frauke Petry ville föra partiet mot en mer pragmatisk och realistisk politik, vilket mötte stort motstånd hos partiets mer högerradikala medlemmar, och Petry beslutade sig därmed kort efter det positiva valresultatet att lämna partiet (Connolly, 2017). En av dessa medlemmar som tvingade ut Petry är Björn Höcke, en av de mest inflytelserika ledamöterna i partiet, och den mest omtalade och kontroversiella partimedlemmen. I Sebastian Hennigs bok "Nie zweimal in denselben Fluss", där en lång intervju med Björn Höcke presenteras menar Hennig (2018) att ledande politiska kommentatorer och experter, samt även några av Höckes partikollegor förknippar namnet Höcke med högerextremism, etnonationalism, biologisk rasism eller apokalyptiska tankar. Några av Höckes uttalanden visar starkt på den nyfunna islamofobiska och xenofobiska inriktningen då han bland annat menar att flyktingkrisen kommer innebära ett "brutalt borttagande av Tyskarna" (s. 205) vilket skulle resultera i en "islamisering av Tyskland" (s. 219). Höcke nämner även att han är starkt emot anti-fascism "eftersom anti-fascism gör dig dum, ond och ful" (s. 140). Höcke menar att fascismen var ett begränsat fenomen och fascismen i det stora hela skapade "bra gator, tåg som avgick i tid och sansad klarhet" (s. 142).

Höcke påstår också att den röda arméns invasion av Höckes hemland, och därmed befriandet från nazismen, var en "hemsk katastrof" (s. 63). Höcke har utöver dessa uttalanden även blivit dömd för att ha använt en förbjuden slogan använd av Nazi-partiets paramilitära gren, och kallat ett minnesmärke för förintelsen i Berlin för ett skamligt monument, vilket ledde till

att AfD försökte få Höcke bortstött från partiet. I 2019 togs ett domstolsbeslut i Tyskland att man lagligt fick kalla Höcke för fascist, eftersom det fanns tillräckligt mycket radikala uttalanden och belägg för det. (Pfeifer, 2024)

Björn Höcke tillhörde en numera upplöst falang inom AfD som kallades för "Der Flügel". Der Flügel var partiets extremhögerflygel som grundade sig ur ett dokument som beskriver AfD som en "motståndsrörelse mot den ytterligare urholkningen av Tysklands identitet" (Bernhard, 2019). Möten för flygeln visade på en ökad radikaliserings inom falangen, ståndpunkter kring rasism, islamofobi, antisemitism, främlingsfientlighet och relativisering av nazistbrott hade blivit allt mer accepterat. Kritiker anklagade falangen för att vara öppna mot högerextremism och tystades ofta snabbt ner. I 2019 blev Der Flügel av den tyska säkerhetstjänsten övervakade och klassade för att bedriva högerextrem verksamhet. Säkerhetstjänsten menade att falangen arbetade för att stänga ute, förnedra och beröva rösträtten för utlänningar och migranter, i synnerhet muslimer (Bernhard, 2019). Der Flügel löstes upp 2020 efter ett beslut hos partiets exekutiva kommitté, falangen hade skapat interna splittringar inom partiet efter att flertalet partimedlemmar varit kritiska gentemot den, då de var oroliga att falangen skulle bidra till att hela partiet skulle bli granskade och misstänkta för högerextremism (Deutsche Welle, 2020).

På senare tid har de flesta högerextrema partier i Europa utnyttjat diverse kriser i samhället för att visa opposition gentemot etablissemangen och konventionell politik. Ett tydligt exempel på detta är AfDs hanterande av klimatfrågan, då partiet nekar klimatförändringar orsakade av människa, samt genom stark mobilisering mot den tyska "Energiewende", övergången från fossila bränslen till en mer hållbar energiförsörjning. Partiet kritiserade starkt statliga ingripanden i ekonomi, såsom subventioner för förnybar energi, samt miljöaktivister. Nekandet av klimatkrisen har varit en av få frågor där partiet uppvisat en tydlig enighet (Weisskircher, 2025). Migration är fortsatt kärnan inom partiets politik, men klimatpolitiken har visat sig bli en av partiets mest centrala frågor och partiet är fortsatt kraftigt emot förnybara energikällor. Detta stärktes i samband med Rysslands krig mot Ukraina, när partiet utnyttjade de ökade energipriserna och den generella inflationen för att motsätta sig den utökande infrastrukturen för förnybar energi vilket visade sig vara en viktig mobiliserande fråga för högerextrema partier (Weisskircher, 2025).

Valet 2025 följde en regeringskollaps året innan. Den dåvarande “trafikljus-regeringen”, ledd av socialdemokratiska partiet SPD och Olaf Scholz, hade under en tid inte kommit överens om hur man skulle hantera Tysklands ekonomiska skuld. Dispyten ledde till att en tredjedel av regeringen fick lämna och det skapades en form av maktvakuum och en generell missnöjdhet från tyska folket mot regeringen. Anledningen till den politiska krisen är att Tysklands ekonomiska modell handlat om att importera billig energi från Ryssland och export av dyra varor globalt. Efter Rysslands invasion och Trumps återinträde i Vita Huset så blev denna modell inte längre möjlig för den tyska regeringen att följa (Schröder & Van Rij 2024). Denna politiska kris gav AfD en möjlighet att ta plats och få en utökad popularitet och hämta sig från det sämre valresultatet i 2021 med sin alternativa politik, särskilt eftersom de är öppett kritiska mot energipolitiken och sanktionerna mot Ryssland, och vill återinföra importen av rysk gas för att stabilisera ekonomiska situationen (Reuters 2025).

3. Tidigare forskning

Detta kapitel redogör för tidigare forskning kring AfD, mer specifikt forskning som på något vis kan knytas till forskning kring AfDs ideologi eller ideologiska bakgrund. AfD är fortsatt ett ganska ungt parti, men med tanke på partiets snabba framsteg inom den tyska politiken så finns det redan mycket tidigare forskning kring partiet. Mycket av forskningen handlar kring just hur AfD lyckades växa och etablera sig så snabbt, samt hur deras väljarbas ser ut.

En studie som belyser bakgrund till radikaliseringsen och interna splittringen inom AfD är *“The AfD within the AfD: Radical Right Intra-Party Competition and Ideational Change”* skriven av statsvetarna Bartek Pytlas och Jan Biehler (2023). Här undersöker man hur den extrema falangen Der Flügel kunde driva partiet allt längre åt höger och radikaliserade partiet och öka sitt eget inflytande signifikant. Detta trots att falangen initialt saknade någon formell makt och extern press att falangen skulle bli mer normaliserad för att undvika övervakning från säkerhetstjänsten. Pytlas och Biehler menar att der Flügels framgång till stor del berodde på att man kompenserade för sin brist på makt genom att skapa en “mjuk” makt, baserad på idéer, där man framställde sig själva som försvarare av det “sanna” partiet. De utnyttjade redan etablerade ledare inom partiet för att föra der Flügels retorik och vinna interna maktkamper, och när dessa ledare i efterhand tog avstånd från falangen så förlorade de

trovärdighet eftersom de redan hade fört falangens talan vilket gav möjlighet för extremisterna att ta plats.

En annan studie som belyser hur partiet blev allt mer högerorienterade och radikaliserat är *“How the Alternative for Germany (AfD) and their voters veered to the radical right, 2013–2017”* skriven av statsvetarna Kai Arzheimer och Carl C. Berning (2019). Studien undersöker hur partiet genomgått en drastisk ideologisk förändring från sitt grundande 2013 fram till valet 2017. Studien analyserar partiets egen kommunikation i sociala medier men även data från väljarundersökningar för att förklara hur AfD blev ett etablerat radikalt högerparti. Forskarna kom fram till att partiets fokus skiftade drastiskt över tid, och att AfD-väljaren i 2017 liknade den “typiska” europeiska radikalhöger-väljaren. Partiets kris kring interna splittringar och avgående ledare, som tidigare studie belyste, hotade partiets fortsatta överlevnad men flyktingkrisen gav AfD en möjlighet att göra migrationsfrågan till partiets absolut främsta fokus, vilket resulterade i stor framgång.

Arzheimer och Berning menar även att partiet därmed lyckades fylla ett tomrum till höger om konservativa CDU i den tyska politiken och mobiliserade framgångsrikt väljare kring frågor om nationell identitet och upplevda etniska hot knutet till frågan om invandring.

4. Teori

De teorier som tillämpas i uppsatsen har sin utgångspunkt i statsvetaren Cas Muddes teorier om extremhögern. Vidare kommer det som Mudde anser vara kärnkoncepten inom den radikala högern att presenteras och definieras. Det är viktigt att ha med sig att extremhögern innefattar en mängd skilda idéer och ideologier, däremot finns det flera politiska problem och ideologiska egenskaper som är delade bland dessa. Mudde delar upp extremhögern i två större undergrupper, högerextremism och högerradikalism. Högerextremism innefattar fascism och nazism medan högerradikalism innefattar det som kallas högerpopulismen, vilken innefattar nativism, populism och auktoritarianism (Mudde, 2019: Kap. 2). Däremot så är det mest centrala inom samtliga högerpopulistiska partier nationen, och därmed måste vi även kort presentera nationalism som koncept, då den fungerar som en slags utgångspunkt för resterande ideologiska drag (Mudde, 2007: s. 16).

4.1 Nationalism

Nationalism är en mycket omfattande ideologi med flera olika undertyper men dessa har avgränsats ned till de mest förekommande typerna och dess centrala egenskaper. Nationalism ansågs till början vara en attityd och ett beteende hos folket, men blir numera definierat som en politisk doktrin, vars främsta mål är att den politiska enheten, staten, och den kulturella enheten, nationen, ska ha full överensstämmelse. Det innebär att en stat ska vara monokulturell, alltså säkerställa att staten enbart består av folk från nationen. Detta görs genom en process som kallas intern homogenisering vilket kan innefatta flertalet olika strategier så som assimilering, separatism eller folkmord. (Mudde, 2007: s. 16)

Nationalism delas ofta upp i de två kategorierna etnisk och statsnationalism. Etnisk nationalism utgår från att nationen är avgränsad etnisk och kulturellt, medan statsnationalism utgår från tanken att alla medborgare av en statsnation ska integreras, oavsett etniskt ursprung. (Nationalencyklopedin, u.Å)

Enligt Özkirimli (2017) är den generella uppfattningen att det finns tre stora, huvudsakliga teorier inom nationalismen. Dessa är primordialism, modernism och etnosymbolism.

Primordialism är ett paraplybegrepp för tron att nationen och nationstillhörighet är en naturlig del av människan, och att nationer har funnits för evigt genom historien (s. 51).

Modernismen uppstod som en kritik mot detta och argumenterar för att nationer och nationalism uppstod i samband med moderniteten, och att de är produkter av moderna processer som kapitalism och industrialisering, samt att nationer och nationalism är en nödvändighet i den moderna världen (s. 81).

Etnosymbolismen betonar myter, symboler, minnen, värderingar och traditionernas roll i bildandet av etnicitet och nationer, samt påpekar att det är viktigt med en kollektiv kulturell identitet (s. 154).

4.2 Nativism

Problemet med nationalism är att det finns en mängd förgreningar och olika idéer som kan skilja väldigt mycket från varandra. För att komma undan problemet med användningen av det allt för breda begreppet nationalism använder vi oss istället av nativism som är en slags kombination av nationalism och xenofobi (Mudde, 2007: s. 19). Nativism är en ideologi med uppfattningen att invånarna i en stat uteslutande ska vara medlemmar av den infödda gruppen, eller ursprungsbefolkningen, och människor, idéer, handlingar samt kultur som inte

är del av den infödda gruppen ses som hotande mot den homogena nationalstaten. Definitionen av något som "icke ursprungligt" kan ha skilda orsaker, exempelvis kan det handla om ras eller religion, men det kommer alltid ha något kulturellt element. Att definiera något som ursprungligt kommer alltid vara subjektivt, och kan därmed enkelt leda till konflikt. Ett aktuellt exempel på detta är att både Palestinierna och Israelerna anser sig vara den sanna ursprungliga befolkningen i området som idag är Israel (Mudde, 2007: s. 19). Nativismen behöver däremot inte vara så radikal att allt främmande ska tas bort, det viktigaste att ha med sig är att nativismen känner sig hotade av det som är främmande och inte är en del av den ursprungliga, infödda gruppen och menar på att detta kan vara skadligt för den homogena nationen (Mudde, 2007). Nativister menar därför i stor utsträckning att det infödda alltid ska prioriteras och att deras intressen går först, och att det inte ska läggas någon vikt på det som anses främmande. Det främmande är inte relevant för nationens politik och ska hållas utanför nationens gränser i största möjliga utsträckning.

4.3 Auktoritarianism

Auktoritarianism har som begrepp använts för att beskriva icke-demokratiska politiska system, i denna uppsats används däremot Muddes definition av auktoritarianism utifrån socialpsykologi. Den definitionen utgår från tron på att samhället ska ha en strikt ordning och kontroll, och förseelser mot samhällets ordning ska bli hårt straffat. Auktoritarianister har uppfattningen att i princip samtliga problem i ett samhälle stammar från problem med lag och ordning, och lösningen på detta är att återinföra en viss moralisk utbildning i skolan och stenhårda bestraffningar (Mudde, 2019: Kap. 2).

Enligt denna uppfattning är ordning i samhället också grunden till frihet, och politiken fokuseras utöver lag och ordning mycket på att staten ska frambringa grundläggande värderingar såsom lydnad, respekt och auktoritet.

De flesta högerradikala partierna anser att dagens demokratier är för svaga för att försvara sig själva mot interna och externa hot mot ordningen och ett centralt politiskt sakområde för dessa partier är kompromisslös brottsbekämpning. Detta innebär att många vill framhäva en nolltolerans mot brott i samhället, och i takt med detta kraftigt bygga ut polisen och rättsväsendet. (Mudde, 2007: 145-146)

4.4 Populism

Populism är ett vida debatterat begrepp, och kan ha olika betydelser beroende på kontext. Denna förvillelse grundar sig mångt och mycket i att populism är ett begrepp som man nästan aldrig använder för att beskriva sig själv eller sin organisation, det är ett begrepp som man blir påskrivet av andra, oftast med negativ bemärkelse (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s. 2).

Vad som är de definierande attributen för populism skiljer sig bland forskare, men i princip samtliga instämmer i att populism på något sätt lyfter upp "folket" och trycker ner "eliten". Vidare är populismen nästan alltid kritisk mot de inflytelserika i samhället samtidigt som den är starkt beundrande mot det vanliga folket. Mudde och Rovira Kaltwasser (2017: s. 6) definierar populismen som en tunn ideologi som anser att samhället är uppdelat i två folkgrupper, "det rena folket" och "den korrupta eliten". Populism framhäver också att politiken ska drivas utifrån folkets allmänna vilja. (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s. 5-6). Populism definieras som en tunn ideologi då den inte är tillräckligt utvecklad för att kunna ge tillräckligt komplexa eller utvecklade svar till politiska problem i kontemporära samhällen, och populism tvingas därmed alltid vara en del av en större, mer komplex ideologi, såsom liberalism eller fascism. Detta innebär att populismen kan se väldigt annorlunda ut baserat på kontext (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s. 6). Baserat på denna definition framgår det tre tydliga kärnkoncept inom populismen: Folket, Eliten och den allmänna viljan (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s. 9).

Folket är det mest oklara begreppet av dessa och i princip det enda som forskare är överensstämmande om kring begreppet är att folket är en konstruktion. Oftast används begreppet i en kombination av folket som suverän, det allmänna folket och nationen. Folket som suverän innebär att folket är den ultimata källan för makten i en demokrati. Det allmänna folket refererar till folk som blir uteslutande från makten med anledning av socioekonomisk och sociokulturell status. Nationen refererar till folket som invånare av en nation, antingen medborgerligt eller etniskt (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s.10-11).

Att definiera eliten blir i hög grad en moralisk fråga då populismen ser på eliten som korrupt. Populismen avskyr etablissemangen och är kritisk mot den ekonomiska, kulturella och mediala eliten och ser på dessa som en korrupt grupp som motarbetar folket och den allmänna viljan. Eliten definieras främst på maktposition, och inkluderar de flesta som innehar ledande ställningar inom politiken, kulturen, media och ekonomisektorn. Populister

själva, samt de i maktposition som sympatiserar med populisterna, är exkluderade ur denna definition (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s. 11-12).

Den allmänna viljan innefattar folkets förmåga att gå ihop för att lagstifta och verkställa folkets allmänna intressen. Politikens primära uppgift är därmed helt enkelt att vara medvetna om folkets allmänna vilja och kunna påverka individerna till att gå ihop och förverkliga den allmänna viljan. Denna premiss medför att populism är kritisk mot representativ politik, där folket blir passiva och endast har inflytande vid valet av deras representanter, när målet är att folket ska vara aktivt deltagande i lagstiftning och verkställning (Mudde & Rovira Kaltwasser, 2017: s. 16-17).

5. Metod

5.1 Ideologianalys

Begreppet ideologi kan ha flertalet definitioner beroende på sammanhang, därför är det viktigt att ge begreppet en tydlig definition för den som arbetar med ideologianalys för att det ska framgå tydligt vilken definition som är relevant i denna uppsats. Begreppet i denna studie kommer att referera till definitionen om övergripande ideologier. Det betecknar ett system av idéer som rör samhället och politiken, denna definitionen anser att en ideologi innefattar grundläggande värdeomdömen, hur man föreställer sig att saker och ting borde vara, verklighetsomdömen, hur man föreställer sig att saker och ting faktiskt är, och avslutningsvis konkreta rekommendationer för hur samhället och styrelseskicket bör vara utformat (Bergström & Boreus, 2018: s. 133-136). Genom att betrakta AfD:s valprogram som ett ideologiskt system kan analysen synliggöra att enskilda politiska idéer och förslag inte ses som isolerade krav, utan som del av ett större underliggande system och en världsbild. Idéer och ideologier är centrala inom humaniora då de hjälper oss att förstå människans drivkrafter och världsbild, samt hur människans handlingar och ställningstaganden rättfärdigas i enlighet med dessa.

5.2 Idealtyper

Analysverktyget som kommer att tillämpas i detta arbete är idealtyper, det innebär att kategorisera och sortera idéerna i materialet genom att relatera dem till konstruerade idealtyper. Termen idealtyp innebär en analytisk konstruktion som kan användas som en måttstock för verkliga fenomen. En idealtyp konstrueras genom att man samlar ett fenomen typiska egenskaper eller kännetecken och jämför sina observationer med denna konstruktion. Idealtypen behöver inte nödvändigtvis motsvara verkligheten, utan värdet är att lyfta fram ett antal utmärkande drag för en ideologi och därmed jämföra det verkliga materialet med den renodlade idealtypen. Ordet ideal inom idealtyp innefattar inte att det är den "rätta" konstruktionen av ett fenomen, det handlar snarare om att skjuta fram vissa aspekter och skapa en analytisk renodling av ett fenomen, det är en tankebild som tydliggör det karaktäristiska hos ett fenomen. I studier som använder sig av idealtyper som analysverktyg är första steget i processen att definiera idéerna eller ideologierna som ska undersökas, detta görs genom att samla karaktäristiska egenskaper hos en ideologi för att skapa en tankebild för det viktigaste inom idésystemet. Vidare relaterar man det undersökta materialet mot den konstruerade idealtypen genom att undersöka hur väl utsagorna i det studerade materialet stämmer överens med idealtypen (Bergström & Boreus, 2018: s.147-150). Denna studie utgår från Cas Muddes definition kring högerradikalism och utgår från det som han uppfattar vara de tre kärnkoncepten: nativism, populism och auktoritarianism. Idealtyper konstrueras utifrån dessa idésystem som hjälpmedel för att kartlägga och analysera de idéer som studeras i AfD:s valprogram.

Genom att använda idealtyper som analysverktyget undviker man ett rent refererande av valprogrammet, idealtypen som måttstock möjliggör identifiering och kategorisering av dolda ideologiska mönster. Genom att ställa programmets konkreta politiska förslag mot teoretiska konstruerade idealtyper kan legitimeringsstrategier och ideologiska spänningar synliggöras.

5.3 Material och analysens struktur

Materialet är som tidigare nämnt Alternative für Deutschlands valprogram inför det tyska Förbundsdagsvalet 2025 som finns tillgängligt online via partiets webbplats. Materialet är på tyska och jag har därmed behövt översätta det. Min förståelse av tyska är tillräckligt bra att

detta inte har varit något problem och jag anser inte att någonting relevant från materialet riskerar att ha gått förlorat i och med översättandet.

Analysens struktur inleds med en genomgång av hur nativism förekommer i valprogrammet, följt av populism och sedan auktoritarianism. Slutligen presenteras hur dessa tre förekommer i ett politiskt sakområde, kapitlet om yttre säkerhet och utrikespolitik. Detta sakområde valdes ut i syfte att visa hur nativism, populism och auktoritarianism samverkar och hur det kan leda till diverse komplikationer. Utöver samverkan är detta kapitel relevant för analys av dessa tre koncept eftersom det blir en naturlig skärningspunkt för dem. Nativismen blir relevant eftersom kapitlet definierar nationens gränser och hur dessa bör skyddas mot omvärlden, populismen är relevant för att den gärna målar upp globala organisationer som ett hot och slutligen blir auktoritarianismen relevant för att beskriva lösningarna mot hoten och säkerställa ordning inom utrikespolitiken.

I analysen av nativism, populism och auktoritarianism så bearbetades valprogrammet systematiskt genom att samla in diverse citat och politiska förslag som påvisade tendenser till någon av dessa, eller flera, och därefter sammanställa de som jag ansåg var mest relevanta.

6. Analys

6.1 Nativism

Här presenteras olika inslag av nativism som förekommer i valprogrammet, och i analysen klargjordes det att nativismen främst förekommer i tre olika former i valprogrammet.

Den första av dessa är i hur valprogrammet och AfD framställer den tyska identiteten och hur man särskiljer den från övriga. Detta framhävs främst genom att partiet strävar efter en kulturell homogenitet i landet, präglad av det som partiet anser vara typiskt tyskt, och del av den tyska kulturen och identiteten.

Diskussionen kring detta styrs av det tyska begreppet "Leitkultur", vilket direkt översatt betyder ledande kultur. Leitkultur är ett kontroversiellt begrepp inom Tyskland, och innebär ganska enkelt förklarad enligt den tyska journalisten Kay-Alexander Scholz (2024) att man framställer den tyska kulturen, tyska normer och tyska värderingar som ledande och något som samtliga bör sträva efter om man önskar integreras i samhället. Vidare används detta begrepp för att särskilja tyskarna och tysk kultur från "de andra". Dessa punkter är typiskt

nativistiska och är kärnkoncept, eftersom det är ett skapande av en kulturell homogenitet, en homogen nation och att man lyfter upp den egna kulturen och framställer den som ledande. Leitkultur är däremot ett begrepp som har funnits länge och det är inte någonting som AfD har myntat, eller populariserat, det har använts ända sedan millennieskiftet främst av konservativa CDU, och är därmed ett begrepp som varit mainstream i Tyskland under en lång tid, själva användandet av begreppet kan därmed inte anses som radikalt från AfD, eftersom det är ett sedan länge väletablerat begrepp som använts av Tysklands historiskt största parti (DW, 2017).

I kapitlet “Kultur- och mediepolitik” visas detta direkt eftersom kapitlet inleds med rubriken “Tysk Leitkultur istället för multikulturalism” (s. 170). Det mest intressanta med denna rubriken är ordet **istället**, eftersom det antyder att detta är två olika alternativ, och att den tyska kulturen är det bättre av alternativen. Genom rubriken skapar partiet en underliggande “vi mot dom”-struktur genom att göra multikulturalism till ett negativt laddat ord och därmed tydligt hylla och lyfta fram den tyska kulturen som den överlägsna. Detta är ett typiskt nativistiskt drag eftersom man gör motstånd mot mångfald och det som inte anses vara del av det man anser vara nationens egna, ursprungliga kultur. Däremot bör man skilja på begreppen kulturell mångfald och multikulturalism, där det första innefattar att ett samhälle innehållande flera olika kulturer, medan det senare beskriver en ideologi som främjar kulturell mångfald eftersom det anses vara en positiv bidragande faktor till samhället och dess funktion (European Center for Populism Studies, u.å). Därmed bör man ställa sig själv frågan om AfD är kritiska mot andra kulturer i stort, eller mot hur politiken kring hur man hanterat andra kulturer fungerat tidigare? I programmet framgår det inget bra svar på den frågan, men vi ser däremot att man önskar att den tyska kulturen är den kultur som ska få ta plats i samhället. Vidare styrker AfD ytterligare hur viktig och särskiljande den tyska ledande kulturen är för det tyska folket.

Leitkultur beskriver våra gemensamma värderingar, vilka är grundläggande för vårt folks identitet och som skiljer oss från andra. Den säkerställer samhällets sammanhållning och är en förutsättning för vår stats funktion. Den tyska kulturens samhällsbyggande effekt är en hörnsten i vår konstitution och kan inte ersättas av ren konstitutionell patriotism (s. 170).

Det förekommer tydlig nativism genom att AfD hävdar att den tyska kulturen är den tydliga gränsdragningen mot "den andre", samt att man belyser att kulturen spelar en viktig roll även för staten och samhället i stort, då den är viktig för samhällets sammanhållning och är en väsentlig förutsättning för att den tyska staten ska fungera. Citatet avslutas med att AfD framhäver att tyska kulturens inflytande är en fundamental del av den tyska konstitutionen, och att den inte kan ersättas av författningspatriotism, vilket innebär att man knyter tillhörighet till normerna och värderingarna i en demokratisk konstitution snarare än till en nationell kultur (Gebhardt, 1993). Författningspatriotismen är däremot ett vida kritiserat begrepp sedan innan, med anledning av att man anser det vara för tunt och abstrakt för att kunna skapa någon nationell gemenskap eller identitet, särskilt eftersom kritiker menar att det enbart går att ha när folket redan har en nationell identitet (Baumeister, 2007). Det är alltså inget särskilt radikalt uttalande från AfD att det inte är en relevant ersättning, eftersom det redan sedan långt innan AfD ens grundades har varit ett kritiserat begrepp. Citatet belyser hur AfD legitimerar sina nativistiska idéer genom att partiet hävdar att den tyska kulturen är väsentlig för att det tyska samhället och den tyska staten ska vara fortsatt fungerande, och målar därmed indirekt upp samtliga främmande kulturer inte bara som något icke önskvärt, utan som direkt hotande och farligt för den tyska nationens och statens existens. Det är detta som skiljer AfD från mainstream i sitt användande av begreppet, mainstream hävdar att Leitkultur är viktigt för att säkerställa integrationen, och AfD hävdar att det är viktigt för nationen och statens existens.

AfD framvisar även i detta kapitel sin definition på vad som är tysk identitet.

“Vår identitet är präglad av vårt tyska språk, våra värderingar, vår historia och vår kultur. Den senare har fått starkt inflytande från kristendomen, det antika arvet, upplysningen, folkliga traditioner såväl som våra konstnärliga och vetenskapliga verk.”

Här dras det en tydlig gräns kring vilka som är en del av den infödda gruppen och en del av den kulturella homogeniteten. Upprepanget av "vår" antyder på att det finns en objektiv tysk identitet som man föds in i eller ärver, och man stärker detta ytterligare genom att utesluta andra kulturer. Citatet antyder även att den tyska identiteten är en färdig produkt, och därmed inte kan utvecklas eller förändras genom invandring eller andra kulturella utbyten eller inflytanden. Detta är en etnisk syn på identitet och kan uppfattas som essentialistisk.

Essentialism innebär att en grupp har en delad essens som bestämmer deras identitet, vilket i praktiken innebär att identiteten är färdigbildad och de som inte delar essensen kan aldrig fullt ut bli en del av identiteten (Haslam & Abou-Abdallah, 2015). I detta citatet framgår det

att essensen är det tyska språket, värderingar, tysk kultur och historia. Citatet framställer AfD:s krav för vilka som får kallas tyska, och eftersom dessa är essentialistiska är det i princip omöjligt för någon som inte är infödd att uppfylla kraven, och därmed bildas återigen två tydliga läger mellan de infödda, och de som inte är det. Frågan som då dyker upp är ifall det är möjligt för en migrant att faktiskt bli kulturellt tysk genom att implementera det tyska språket, värderingar och traditioner eller ifall AfD anser att nationstillhörigheten är biologiskt grundad, detta går inte att besvara med hjälp av källmaterialet.

Nativismen ramar inte in som en politisk åsikt ovan, utan snarare som historiska faktum, därmed legitimeras de nativistiska idéerna genom historia, fakta och sunt förnuft snarare än ideologi. Vidare betonas att kulturen och identiteten är ett arv och en egendom, vilket legitimerar rätten att exkludera andra som inte har rätt till detta arv eller den egendom som AfD menar är den tyska identiteten.

Nästa kategori av nativism som förekommer, är hur den infödda gruppen prioriteras i politiska förslag, främst kring välfärd och utbildning. AfD gör det tydligt i sitt valprogram att statens resurser och välfärd i första hand ska förbehållas och prioriteras till de som är en del av den tidigare presenterade tyska infödda gruppen.

I kapitlet om bostadsmarknad (s. 36) förekommer tydlig kritik gentemot den nuvarande situationen för den tyska bostadsmarknaden. AfD menar på att det i Tyskland råder bostadsbrist som en konsekvens av den "okontrollerade invandringen". Vidare framkommer det en rubrik som lyder "främja de inhemska"(s. 37). Självfallet visar enbart denna rubriken tydliga nativistiska tendenser, särskilt om man knyter tillbaka till att AfD hävdar att invandringen är det som är anledningen till bostadsbristen, redan här blir det tydligt att partiet ämnar att bostadsmarknaden ska i första hand främja den infödda befolkningen, snarare än den främmande, migrerade befolkningen. Under rubriken säger AfD att "vid tilldelning av tomtmark och bostäder ska infödda ges företräde enligt den lokala 'Einheimischen-modellen'"(s. 37). Detta är ett tydligt exempel på att resurser, som i detta fallet kring bostäder är knappa, ska fördelas baserat på ursprung i första hand snarare än behov. Däremot bör i detta fallet nämnas att "Einheimische-Modellen", dvs inhemska modellen, är en modell som funnits sedan länge i ett antal tyska kommuner som präglats av invandring, just för att prioritera lokalbefolkningen. Detta är däremot enbart en modell som kritiserats och försvagats med åren, och ingen fast, stark lag (Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit, 2017).

Vidare i kapitlet kring vården, i synnerhet kring diskussion om vårdpersonal från utlandet, efter att kort nämna hur viktigt det är för personal inom vården att uppvisa goda kunskaper i tyska säger AfD: "I första hand måste sökande till studieplatser med tyskt medborgarskap utbildas inom ämnet medicin/tandvård" (s.33).

Här använder man medborgarskap som ett kriterium för exkludering inom utbildningen, och legitimerar det genom att tidigare i kapitlet påpeka hur viktigt det är att personal inom vården ska kunna tala mycket god tyska, för att undvika missförstånd och för att patienterna ska känna ett förtroende för personalen. Här är det viktigt att belysa att AfD går mot en medborgerlig nativism, snarare än etniskt vilket visades ovan. Därmed tåls det att fundera på hur AfD ställer sig till andra eller tredje generationens invandrare, som är uppvuxna i Tyskland och talar flytande tyska. Kan man fortsatt exkludera dessa med anledning av att de inte delar essensen som krävs för den tyska identiteten? Det är en fråga som inte går att besvara med hjälp av valprogrammet men det är en viktigt tankeställare att ha med sig, att AfD stundtals visar upp radikal nativism, medan man ibland som i detta fallet, uppvisar en mycket mildare grad som kanske inte skiljer sig särskilt mycket från övriga tyska partiers åsikter.

AfD uppvisar även nativistiska tendenser i deras förslag kring familjepolitik, främst genom uppmuntrande för tyska par att föda barn, och göra det förmånligt för nyfödda barn med tyskt medborgarskap och permanent vistelse i Tyskland.

AfD gör det förmånligt för tyskar att föda barn genom ett förslag kring upprättande av ett statligt subventionerat pensionssparkonto för varje nyfött tyskt barn.

"För varje nyfött barn med tyskt medborgarskap och permanent vistelse i Tyskland inrättas ett individuellt pensionssparkonto. Fram till att barnet fyller 18 år ska 100 euro per månad från skatteintäkterna betalas in i en ETF- eller aktiefondssparplan" (s. 19).

Genom att knyta an goda ekonomiska förmåner till medborgarskap premierar detta förslag reproduktion hos den inhemska gruppen och exkluderar därmed migranternas barn. På så vis ämnar man styrka den inhemska gruppen avsevärt. Genom dessa förslag kring hur man vill uppmuntra barnafödelse och göra det ekonomiskt förmånligt legitimerar partiet en nativistisk politik som lösning på den demografiska situationen och säkrar en fortlevnad av nationen genom födsel inom den inhemska gruppen istället för invandring.

Den slutliga nativistiska kategorin man kan finna i valprogrammet handlar om att försvara sig mot migration, och grundar sig därmed i asyl-och migrationspolitiken som är AfDs kärnfråga.

Vi har redan sett tendenser till AfD:s mycket kritiska ställning gentemot invandring och den tidigare förda migrationspolitiken, och i detta kapitel finner vi ett flertal exempel på hur man använder sig av nativistisk retorik för att legitimera sin migrationspolitik. AfD lyfter upp de negativa konsekvenserna av de senaste årens kraftiga invandring till Tyskland och deras främsta åtgärd kring problemen som detta medfört är återvandring.

Inledningsvis ser AfD på migrationen som ett hot mot Tysklands ordning, och de menar på att invandringen har hotat den socioekonomiska stabiliteten. "Följderna av det (invandringen) är okontrollerad befolkningstillväxt, överbelastning av statens finansiering, signifikant stigande kriminalitet och äventyrande av det sociala trygghetssystemet och bostadsmarknaden" (s.104).

Här kopplar AfD direkt migrationen som anledningen till ett rad samhällsproblem och antyder därmed att "det främmande" är källan till kriminalitet, oordning och är en belastning på samhällets ekonomi och välfärd. Migranterna ses därmed som ett hot mot den infödde gruppen eftersom de målas upp som källan till en rad samhällsproblem. Detta är typiskt nativistiskt, eftersom man målar upp det främmande som någonting som hotar att förstöra nationen.

Vidare beskriver AfD sin syn på nationell suveränitet kopplat till invandringen.

"En existentiell fråga som invandringen måste avgöras fritt och autonomt på nationell nivå. Det innebär att Tyskland ensam bestämmer vem som får komma till Tyskland." (s.100).

Genom att AfD kallar invandringen för en existentiell fråga förändrar man problemet från att vara en politisk utmaning till att istället vara en väsentlig fråga för nationens fortsatta existens. Detta antyder att AfD hävdar att nationens existens är hotad om för mycket främmande element kommer in i landet. Detta är kärnan av nativismen och en ganska radikal nativistisk syn, rädsla för att den infödda gruppen eller den nationella homogeniteten ska ersättas eller suddas ut av främmande element. Citatet belyser även att AfD vill dra en tydlig gräns mot omvärlden och trycker på vikten för den tyska suveräniteten i invandringsfrågan.

Tyskarna själva ska ha kontroll över gränsen och att neka andra den rätten är ett sätt att hävda den infödda gruppens äganderätt till sitt eget territorium, ytterligare en nativistisk idé.

Slutligen påvisar detta citat att tyskarna äger sitt land som en privat egendom, och migranter har inga rättigheter att få ta del av nationens territorium utan den inhemska gruppens godkännande. Däremot måste vi återigen ställa oss frågan hur radikalt detta faktiskt är, det är uppenbarligen en nativistisk idé, men antagligen skulle de flesta partier, eller nationer i världen, anse att nationerna själva har bestämmanderätt över sitt eget land.

Vidare är AfD tydliga med att de vill införa återvandring. I programmet står det “Vår åtgärds katalog för att vända på detta migrationspolitiska statliga misslyckande är återvandring.” (s.107) Partiet presenterar sedan ett gäng åtgärder kring hur denna återvandring ska gå till, bland annat genom att förklara hur flyktingar vars hemländer blivit säkra att återvända till, skall återvända. Vidare belyser man att man ska underlätta återvandringen för kriminella invandrare och att inte vara passiva mot utländska konflikter som importerats till tysk mark.

AfD visar därmed att återvandringen inte bara ska fokusera på kriminella, eller illegala invandrare utan som ett program som ämnar minska antalet invandrare i landet. Detta är också nativism i ren form, då man systematiskt vill rensa landet från främmande inslag och icke-infödda.

AfD uppvisar i detta kapitel tydliga nativistiska tendenser i linje med Muddes definition kring nativism (2007: s. 19). Man målar upp den främmande gruppen som ett hot mot ordningen hos den infödde gruppen och den homogena nationen. Man kan även argumentera för att de framställer invandringen som ett hot mot nationens fortsatta existens. Detta legitimerar AfD genom att hävda att det varit ett statligt misslyckande, och deras radikala åtgärder är enda sättet att återinföra ordning. Genom att lista upp vilka negativa konsekvenser invandringen haft för det tyska samhället legitimerar man sina nativistiska idéer genom att främja det tyska folkets intressen, man skyddar helt enkelt sina tyska medborgare mot det främmande. Man skyddar nationens resurser genom att stänga ute, och rensa nationen från de som inte tillhör den infödda gruppen. Det är däremot viktigt att belysa att man skiljer sina tankar och förslag enligt etniskt ursprung och medborgarskap, och att man därmed uppvisar olika typer av nativism, där man ibland har relativt radikala tankar och ibland har idéer som är snarlika Tysklands politiska mainstream. Att analysera det radikala i AfD är komplext utifrån valprogrammet eftersom det inte tydligt framgår vilka av dessa hållningar som är viktigast för partiet.

6.2 Populism

Här presenteras olika inslag av idealtypen populism som förekommer i valprogrammet, det kommer att fördelas upp i tre kategorier där den första handlar om hur man framställer den

“korrupta eliten” och hur man lyfter upp folket. Detta förekommer redan under första kapitlet i programmet “Social marknadsekonomi och hälsa”. En av rubrikerna i kapitlet lyder “Våra medborgare i möglet av vänsterns tidsanda” (s. 15). Redan här påstår man direkt att tidigare regering har förstört för det tyska folket, något som utvecklas under rubriken där AfD menar att tidigare regering under Corona medvetet spred skrämpropaganda till folket (s. 15). AfD fortsätter sin kritiska hållning mot tidigare regering.

“Kriget i Ukraina, den påstått existentiellt hotande klimatkrisen och den orimliga prishöjningen av levnadskostnader de senaste åren har tagit optimismen av framtiden från flera medborgare” (s. 15). Detta är en tydlig populistisk hållning i hur tidigare styre har arbetat för sin egen agenda, och i samband med detta motarbetat välbefindandet för det tyska folket. AfD fortsätter sedan med att påstå att detta har lett till att företag och flera av tyska nyckelspelare på marknaden har förlorat sitt förtroende för den nuvarande tyska ställningen och politiken.

Vidare fortsätter AfD sin skarpa kritiska hållning mot tidigare tyska regeringar när de diskuterar energipolitik.

“Det årtionden långa fokuset på ideologiskt driven "klimatpolitik" och förmånsbehandlingen av förmodat förnybara energikällor har försatt Tyskland i en prekär energipolitisk situation” (s. 40). Genom att kalla klimatpolitiken för ideologiskt driven de-legitimerar AfD sina politiska motståndare genom att påstå att de följt sin ideologi i första hand snarare än vetenskap och forskning, vilket är något AfD refererar en del till när de diskuterar klimatkrisen. Därmed skapar de också dikotomin mellan AfD och deras väljare som följer vetenskapen och sunt förnuft kontra eliten som följer sin ideologi. Detta blir intressant när man noterar att de säger “förmodat förnybara energikällor” eftersom det antyder att man samtidigt har en misstänkt hållning mot forskare och experter som man kan anse är en del av eliten. Genom att använda ordet förmodat antyder AfD att förnybara energikällor är något som eliten använder för att lura folket till att följa deras ideologi. Därmed finns det en typ av forskning som AfD anser är relevant och inte del av eliten, och en del som är det som man inte ska lita på.

AfD fortsätter beskriva hur energipolitiken påverkat det tyska samhället.

“Medan detta leder till de-industrialisering och försvagande av den tyska befolkningen, glädjer sig de eko-socialistiska klimatbeskyddarna” (s. 40). Här blir det väldigt tydligt att

man anser att det finns en korrupt elit som följer sin klimatpolitiska agenda vilket leder till att det tyska folket får ta smällen och blir motarbetade, medan eliten är nöjda med sina framsteg.

Vidare blir det än tydligare hur kritiska AfD är i sin hållning mot tidigare förd klimatpolitik under rubriken "Klimat" (s. 77).

Försöket att kontrollera klimatet hotar därför inte bara vårt välbefinnande i Tyskland, utan omdirigerar också den globala nationella rikedom som är akut nödvändig för att bekämpa fattigdom, sjukdomar och hunger. Att även djur och barn nu framställs som "klimatförrorenare" representerar en livsförnekande moralisk lågpunkt. Det blir tydligt att den nuvarande "klimatpolitiken" är riktad mot folket (s. 78).

Tydligare populistisk dikotomi är svårt att hitta i valprogrammet än i detta citat, man påstår att klimatpolitiken i princip är onödig och att ingenting gott har kommit från den. Man använder även begreppet folk och påstår att de medvetet har blivit motarbetade och att det tyska, men även globala välbefinnandet är hotat. AfD fortsätter under rubriken mena att politiken enbart är avsedd för att skapa rädsla bland folket, och att den har hotat folkets frihet. AfD avvisar även bestämt EUs "Green Deal" och säger att den förstör Europas ekonomi och därmed Tysklands välbefinnande (s. 77). Här utvecklar man eliten till att vara på supranationell nivå och ordet förstör målar tydligt upp EU som en korrupt fiende till det tyska folket.

Kritiken mot EU är uppenbar eftersom AfD grundades som ett EU- och euroskeptiskt parti, och detta visar sig fortsatt i deras valprogram och man använder populistisk dikotomi för att legitimera sin kritik. Exempel på detta finner man under rubriken "Valutapolitik - Euro-systemet misslyckas" (s. 61).

"Den gradvisa omvandlingen av den europeiska konfederationen till en centraliserad EU-stat har aldrig demokratiskt legitimerats av de europeiska folken" (s. 61).

Här menar AfD att folket, som enligt populistisk idealtyp är den sanna ägaren av makten, aldrig haft något inflytande till att EU har blivit en centraliserad stat med enorm makt. Man påstår indirekt att EU inte är en demokratisk institution eftersom de inte har tagit makten via en legitim väg, det vill säga via folkets röst. Vidare anser man att stater aldrig kommer uppnå suveränitet över sin ekonomi- och valutapolitik så länge man använder euro som valuta och därmed är det en global elit som styr istället (s. 61).

I valprogrammet finns det ytterligare en del förslag och citat där AfD målar upp den populistiska dikotomin av den korrupta eliten och det rena folket, däremot är dessa i princip identiska mot citaten som är presenterade ovan och säger egentligen samma sak, att en global elit (som ofta är EU) och tidigare ideologi-drivna regeringar har följt sin egna agenda och därmed motarbetat det tyska folket och förstört välståndet och satt Tyskland i en prekär situation. Därmed går vi till nästa kategori vilket handlar om folket som suverän.

Denna populistiska tanke är så pass viktig för AfD att ett helt kapitel har fått rubriken "Demokrati och rättsstat - Folket är suveränen" (s. 128). Det framkommer alltså redan vid innehållsförteckningen vilken åsikt AfD har kring hur demokratin i Tyskland ska fungera, efter folkets vilja. Detta blir än tydligare genom citatet "Partierna ska vara delaktiga i den politiska opinionsbildningen av folket, men ska inte behärska den" (s. 128). AfD tydliggör alltså att partierna absolut spelar en roll men att det i slutändan alltid ska vara folket själva som har mest inflytande och som bestämmer. Däremot måste här belysas att själva tanken att makten ska ligga hos folket inte är radikalt, det är en grundsats i de svenska grundlagarna att all offentlig makt ska utgå från folket. Det är däremot en tanke som enligt Mudde & Rovira Kaltwasser (2017: s. 5-6) är populistiskt, och det som är unikt i AfDs fall är att man vill göra stora förändringar i det tyska styrelseskicket för att utöka folkets makt.

Bland annat föreslår AfD folkomröstningar, direktdemokrati, med Schweiz som förebild. "Den oinskränkta folkliga suveräniteten, som bevisats i nästan 200 år, har säkrat Schweiz en fortsatt ledande position i välstånd, fred och frihet" (s. 130).

AfD ser här tydligt Schweiz som en förebild och hoppas att folkets suveränitet kan ge Tyskland samma goda position, genom att agera efter folkets vilja säkerställer menar AfD att man säkerställer välstånd, fred och frihet. Vidare diskuteras det i valprogrammet olika förslag kring hur folket ska kunna påverka grundlagarna och ha än mer inflytande inom tyska lagstiftandet och politiken, och menar att erfarenhet visar att folket tar mer fredliga och samhällsengagerade beslut i frågor av nationell betydelse än politiker (s. 130).

Slutligen argumenterar man för att maktdelningsprincipen har rubbats i Tyskland, och att partierna idag har alldeles för mycket makt, samt att parlamentsledamöter inte ska få sitta i regering. Dessutom föreslår de att förbunds-presidenten ska väljas direkt från folket (s. 134). Detta görs för att skydda maktdelningsprincipen och säkerställa att folket har mer inflytande över sin nation.

Den sista kategorin behandlar anti-etablissemang, detta har redan delvis behandlats i första kategorin om dikotomin mellan eliten och folket, men kommer här gå lite djupare kring supranationella organisationer och medier.

Mycket av kritiken mot media handlar om att man anser att sin yttrandefrihet har blivit begränsad och valprogrammet har en rubrik som lyder "Kamp mot desinformation" (s. 48). "På senare tid har dock offentliga och icke-statliga aktörer försökt begränsa yttrandefriheten genom direkta förbud eller delegitimering av kritiska åsikter [...] EU-initiativ som "Code of Practice on Disinformation" används för att stämpla legitima åsikter som desinformation och censurera dem" (s. 48-49). AfD menar alltså att stora aktörer, även icke-statliga, det vill säga etablissemang, arbetar aktivt för att censurera folkets röst och att initiativ används med detta som syfte. AfD är skarpt kritiska mot dessa icke-statliga aktörer och andra initiativ som påstår sig arbeta för att desinformation inte ska spridas för långt. "En demokrati behöver inte ett 'sanningsministerium' och måste tolerera sina medborgares åsikter – annars blir den en diktatur." På så sätt legitimerar man sin hållning genom att hävda att man kämpar för demokrati och folkets yttrandefrihet.

I kapitlet om demokrati och rättsstat fortsätter AfD sin kamp mot censur, särskilt kopplat till offentliga debatter och sociala medier.

"Dominans inom sociala medier och utbildning får inte användas för att ensidigt påverka politisk opinionsbildning. Som näst-intill oligopol bör de stora leverantörerna av sociala medier vara skyldiga att respektera sina användares yttrandefrihet (s. 131) [...] Åtal, fördömande och radering av så kallad "hatpropaganda" är ett brott mot yttrandefriheten" (s. 132).

Genom att kalla sociala medier för att i princip vara oligopol kopplar man ihop dem till ett etablissemang som styr och dominerar, och som medvetet tystar ner folkets röst och är skyldiga för brott mot yttrandefriheten. Dessutom de-legitimerar de begreppet "hatpropaganda" och antyder att det inte är ett problem, utan det är de som raderar och fördömer hatet som är problemet. Man målar tydligt upp sociala medier som en fiende, men även i viss utsträckning utbildningen, eftersom de påverkar folket i för stor utsträckning.

Slutligen fördömer man statlig media och påstår att de har alldeles för mycket makt och inflytande, dessutom är AfD återigen kritiska kring att det har varit styrt av ideologi.

Apparaten är nära sammanflätad med de etablerade politiska partierna och använder denna makt för att forma den allmänna opinionen, till och med till manipulation. I sin nuvarande form är den offentliga radio- och tv-sändningen inte längre ändamålsenlig. Den måste i grunden reformeras, effektiviseras och avideologiseras (s. 174).

Återigen visar AfD att man inte tycker om etablissemang, i detta fall anser man att tidigare etablerade partier har haft stort inflytande inom statlig media och därmed lyckats forma opinionen i för hög utsträckning, samt att journalister drivit dessa partiers agenda. Dessutom kallar man det för "apparaten" vilket gör det avhumaniserande och tankarna förs till en statlig propagandaenhet. Dessutom menar AfD att denna apparat ägnat sig åt manipulation, alltså att folket är ett offer som blivit hjärntvättade av den statliga apparaten.

Sammanfattningsvis uppvisar AfD i sitt valprogram tydliga populistiska tendenser i enlighet med Muddes idealtyp. De målar upp dikotomin mellan en korrupt elit och det rena folket, man vill utöka folkets inflytande och att folkets vilja ska få ta plats samt att folket ska vara suverän i demokratin. Dessutom är man anti-etablissemang, särskilt mot medier och sociala medier och menar på att dessa aktivt motarbetar det tyska folket och dess yttrandefrihet. AfD legitimerar denna populism genom att framställa sig själva som en försvarare mot denna korrupta elit, man stämplar vetenskap och journalistik som ideologiskt driven propaganda och framställer sin egen politik som nödvändig för tyska statens existens och välstånd. Radikala förslag, som stora nedskärningar och förändringar i media, utträde ur EU eller införandet av direktdemokrati, rättfärdigas genom att det är nödvändiga handlingar för att det tyska, sanna folket ska återfå sin suveränitet och att tyska ekonomin, friheten och välståndet ska öka avsevärt.

6.3 Auktoritarianism

Här presenteras inslag av idealtypen auktoritarianism i valprogrammet. Det ter sig naturligt att detta främst förekommer i kapitlet "Inre säkerhet" (s. 116) eftersom man där lyfter fram strategier för att bekämpa kriminalitet och bygga ut polisen och rättsväsendet.

Inledningsvis i kapitlet kring inre säkerhet diskuterar AfD strategier för att minska och bekämpa kriminaliteten från utlänningar. AfD menar på att migrationslagen behöver utökas och bidra eftersom straffrättsliga åtgärder inte räcker till.

“Vi kräver därför att det skapas rättsliga förutsättningar för: nekande av uppehållsrätt för utländska våldsverkare och terrorister i Tyskland, avvisning av naturalisering för dömda brottslingar” (s. 116). Detta är kärnan av auktoritärt tänkande, staten behöver utöka sin kontroll och använda kraftfullare verktyg, befintliga lagar räcker inte till utan staten behöver expandera sin maktapparat för att garantera säkerhet och ordning. AfD framvisar även här sin auktoritära tanke om att personer som bryter mot en nations lag och ordning har förbrukat sin rätt att få vara en del av den nationen.

AfD fortsätter med att måla upp tydliga fiender mot den inre ordningen “Vänsterextremt våld, som det som begås av Antifa, och ökande våldsbrottslighet som begås av klaner, gäng och utländsk maffia har eroderat den inre säkerheten. Vi kommer effektivt att bekämpa dessa ohållbara förhållanden” (s. 116). Här blir det ett tydligt utpekande av fienden och en kategorisering av hotbilden vilket är främmande grupper. Genom att använda begreppet erodera menar man på att den inre säkerheten och ordningen håller på att raseras, man skapar en bild av kaos och förlust av kontroll, vilket gör att auktoritära åtgärder ses som en nödvändighet för att återställa säkerheten och ordningen. Genom att säga att man effektivt ska bekämpa dessa förhållanden antyder man att det kommer vara hårda straff och åtgärder. Bör dock nämnas i detta fall att detta citatet generellt antagligen stämmer ganska väl överens med de flesta partier, det känns sannolikt att de flesta tyska mainstream- och etablerade partier inte skulle vilja ha en skarp hållning och bestraffa dessa kriminella fiender och att detta inte är en särskilt radikal hållning. Därför blir det i detta fall intressant att titta på språket som AfD använder sig av.

Vidare i kapitlet beskriver AfD sina skarpa åtgärder för att bekämpa kriminalitet bland unga människor, eftersom de anser att de nuvarande lagarna inte räcker till för att få ordning på problemet. Därmed föreslår AfD följande:

Sänkning av straffrättslig ålder till 12 år; tillämpning av ungdomsstraffrätten endast på ungdomar upp till 18 år; omedelbar fängelse av personer som klassificeras som återfalls- och grova förbrytare; regelbunden bedömning av biologisk ålder: i fall av tveksamhet om huruvida ungdomsstraffrätten fortfarande ska tillämpas, i fall av allvarliga brott och i fall av återfallsförbrytare (s. 118).

Att sänka straffrättsliga åldern visar på en tro om bestraffning snarare än rehabilitering, och skickar signalen att ingen trots sin unga ålder är skyddad från att bli disciplinerad av statens ordningsmakt. Man anser även idag att det finns en mjukhet inom rättssystemet eftersom unga vuxna mellan 18-20 år i vissa fall kan bestraffas enligt straffrätt för barn och unga (Justizministerium NRW, u.å.). På så vis syftar man till att snabbare kunna döma unga till hårdare straff. Genom att omedelbart fängsla återfallsförbrytare anser man att det är viktigare med säkerhet och ordning än juridiska principer om individens frihet och långdragna rättsprocesser. Slutligen vill man använda vetenskap och medicinsk teknik för att kunna åldersbestämma och därmed har staten fullständig kontroll över individen. Detta är däremot något som redan finns och används i Sverige, särskilt vid asylärenden och brottsfall och detta förslag kan därmed inte uppfattas som radikalt (Rättsmedicinalverket, 2025).

Detta citat framhäver tydligt en auktoritär hållning i att hårda straff, och därmed en fruktan för staten, kommer hålla brottsligheten nere eftersom staten idag är allt för mjuk i sin brottsbekämpning.

AfD påvisar även sin vilja till att stärka polisen i Tyskland, både på federal och delstatsnivå. med olika förslag såsom förbättrad utrustning och vapen, förbättring av försäkringar och pension samt anpassning av polisens brottsbekämpande befogenheter för den aktuella brottstrenden (s. 118-119). Detta är en auktoritär önskan, däremot motiveras och legitimeras dessa förslag till stor anledning av att politiken har haft inflytande i att polisen har blivit försvagad. “Den riktade skärpningen av statstjänstemanna- och disciplinlagstiftningen har skapat ett instrument för statstjänstemännens politiska inflytande” (s. 118). Därefter listar man ett antal förslag för att minska politikens inflytande och det blir snarare en populistisk legitimering av ett auktoritärt förslag, för att bevara och beskydda säkerheten inom landet. Utöver förstärkning av polisen föreslår AfD en snabb förbättring av rättsväsendet och en effektivisering av rättsprocessen. Förutom denna auktoritära idé föreslås även ett par auktoritära förslag. “Vi kräver att det skapas rättsliga förutsättningar för: villkorliga straff endast efter att minimistraffet har avtjänats; en ökning av personal inom rätten; möjligheten att avtjäna straff i tredjeland för tredjelandsmedborgare” (s. 119). I citatet framträder auktoritarianismen tydligt genom AfDs strävan efter att öka statens repressiva makt. Genom att kräva en minimitid i fängelse innan villkorlig frigivning prioriteras bestraffning före rehabilitering. Förslaget att låta tredjelandsmedborgare avtjäna sitt straff utanför EU påvisar återigen att man utöver bestraffning vill exkludera utlänningar från den nationella

gemenskapen vid brott, staten tar inget ansvar för dessa personers rehabilitering utan de ses som något oönskat som ska rensas bort.

Vidare i kapitlet belyser AfD hur man vill bekämpa extremismen och slutligen är man återigen tillbaka på att man vill rusta upp polisen, i synnerhet den federala polisen. De uppvisar en auktoritär strävan att förvandla Tyskland till en stat med maximal kontroll. “Tekniskt sett kräver vi användning av toppmodern utredningsteknik och elektroniska övervakningssystem. Juridiskt sett kräver vi en utökning av den federala polisens befogenheter, särskilt genom att [...] för att ge den federala polisen allmän jurisdiktion som gränsmyndighet, även utanför gränsövergångsställen” (s. 125).

Kravet på övervakningssystem prioriterar statens kontrollbehov över individens frihet, och dess förmåga att se och registrera vad som pågår i syfte att kontrollera och stoppa hot. Genom utökning av polisens befogenheter ger det staten friare tyglar att upprätthålla ordningen inom nationen, och staten blir mer närvarande i medborgarnas vardag.

Avslutningsvis legitimerar AfD sin auktoritära politik genom att rama in Tyskland som en nation som har förlorat kontrollen över den inre säkerheten, genom att stämpla nuvarande rättsväsende och polis som svag rättfärdigar man en kraftig expansion av polisen och statens maktapparat som en nödvändig åtgärd för att återställa samhällets ordning och bekämpa brottsligheten. Staten framställs som disciplinerande och exkluderande i syfte att skydda den nationella gemenskapen, och garantera ordning och säkerhet för medborgarna.

6.4 Utrikespolitik och ideologiernas samverkan

Här presenteras olika inslag av nativism, populism och auktoritarianism, enligt idealtyper gjorda utifrån Muddes definition, med fokus på kapitlet “Äussere Sicherheit” (s. 85) (extern säkerhet). Kapitlet diskuterar Tysklands utrikespolitik i allmänhet, försvarspolitik och säkerhet kring utlandet i synnerhet. Att diskutera just detta politiska sakområde valdes ut med anledning att kunna framvisa hur dessa tre element samverkar inom valprogrammet.

Redan på första sidan i kapitlet hittar vi ett citat som visar både nativistiska och populistiska tendenser. AfD säger “Vi står för ett Europa av fädernesländerna och avvisar bestämt EUs centralistiska ambitioner.” (s.86). Användandet av ordet fädernesland visar på nativistiska

idéer eftersom man skiftar fokus från staten som en juridisk konstruktion till en nation bildad av en biologisk enhet och en arvedel. Önskan om att Europa ska bestå av fädernesländer betonar också att man önskar att fokus ska ligga på sin egna nation och bevarandet av nationens homogenitet och suveränitet.

Det populistiska är det tydliga avståndet mot eliten EU. AfD markerar tydligt att de tar avstånd från EU, eftersom de ämnar styra Europa centralistiskt och hotar därmed möjligheten för det tyska folkets generella vilja att ta plats och ha inflytande i det tyska samhället.

AfD fortsätter i inledningen av kapitlet att ta avstånd från samarbeten när det kommer till utrikes- och säkerhetspolitik, utan menar på att de ser på samarbetet mellan europeiska nationer som en ekonomisk- och intressebaserad gemenskap. Ett citat som tydliggör avståndstagandet är "Folkets rätt till självbestämmande får inte urholkas av agendor från mellanstatliga organisationer, icke-statliga organisationer (NGO:er) och den växande makten hos globalt verksamma företag."

Här pekar AfD ut att transnationella organisationer är ett hot mot det tyska folkets suveränitet. Organisationerna anklagas följa sina egna agendor vilket ger konsekvenserna att det tyska folkets rättigheter urholkas. Genom att klumpa ihop de olika kategorierna av organisationer och företag skapar man en bild av en sammansvuren global elit som utpekats som en fiende. AfD antyder även här att folket är den legitima källan till makten, och genom att mena att självbestämmanderätten urholkas skapar en känsla av brådska och att eliten medvetet försöker underminera folkets betydelse.

När AfD diskuterar Tysklands säkerhetspolitiska ställning globalt finner vi en paradoxal utrikespolitik präglad av nativism, populism och auktoritarianism. "Vi strävar efter en permanent plats för Tyskland i FN:s säkerhetsråd, att fiendestatsklausulen mot Tyskland tas bort från FN-stadgan, och vi vill säga upp FN:s globala pakt för migration och FN:s globala pakt för flyktingar." (s.90).

Nativismen kräver att staten ska ha kontroll över vilka "icke-infödda" som ska tillåtas migrera till landet, och dessa globala pakter hotar den tyska nationens möjligheter och rättigheter över denna kontroll. Det paradoxala är att man samtidigt strävar efter att ha en permanent plats i säkerhetsrådet och därmed ha ett mycket stort inflytande på internationell säkerhetspolitik. Man vill vara en del av Säkerhetsrådet, vilket kräver ett gott internationellt samarbete, samtidigt som man vill vara ett isolerat, suveränt land där nationens folk ska ha självbestämmanderätt. Den auktoritära världsbilden är också central, det är viktigt för AfD att

Tyskland har en global makt och kontroll. Internationell politik handlar om makt och stabilitet snarare än moral. Genom att Tyskland får en permanent plats säkerställer det att Tyskland har kontroll och inflytande över den globala säkerhetsordningen.

Citatet framhåller även AfD:s kritiska ställning mot eliten (FN) och de mellanstatliga pakterna, eftersom det tar bort folkets självbestämmande. Man motsätter sig att den mellanstatliga organisationen ska ha inflytande över tysk politik, eftersom detta tillhör och är en rättighet för det tyska folket. Partiets historiska bakgrund är också präglad av skepticism mot EU och en vilja att utträda den Europeiska Unionen, detta citatet belyser även hur partiet har en fundamental misstro mot flertalet internationella samarbeten som ställer krav på Tyskland.

Citatet belyser den nativistiska idén om att fokus i första hand ska ligga på den egna nationen, men även den populistiska idén om att det är det tyska folkets vilja som ska vara den legitima källan till makten, och detta ska ha störst inflytande på Tysklands politik.

Vidare i kapitlet diskuterar AfD hur de anser att Tyskland bör förhålla sig till ett antal utvalda länder. Det handlar främst kring hur Tyskland ska använda dessa relationer till att stärka sin globala ekonomiska position, eller hur man ska förbättra situationen för energiförsörjning. Inledningsvis diskuterar AfD sin strävan kring relationen till USA.

“AfD förespråkar förbättrade relationer mellan Tyskland och USA, vars nya administration förebådar slutet för klimatideologin och ‘Wokeness’. Vi ser också den nya amerikanska administrationen som en stark partner i vår kamp för yttrandefrihet och mot internetcensur.” (s.91).

AfD belyser här hur nuvarande amerikansk administration är som en förebild och att man vill skapa allianser och förbättra relationen med USA eftersom man anser ha samma mål och meningar. Detta är intressant då den nuvarande amerikanska administrationen med Donald Trump i spetsen är anti-etablissemang och har uppvisat nativistiska och populistiska tendenser genom att i första hand vilja främja amerikanska intressen och det amerikanska folket, och motsätta sig internationellt, globalt samarbete.

Genom att kalla miljöpolitik för ideologi antyder AfD att klimatpolitiken som bedrivits inte är baserad på legitima politiska mål, utan är en ny ideologi som man önskar ska suddas ut. På så vis uttrycker man sina egna idéer som legitima och är kritisk mot tidigare eliter för att ha påtvingat folket en ny ideologi kring klimatet.

Man visar även kritik mot etablissemang eftersom man menar på att det bedrivs censur på internet och att yttrandefriheten är begränsad, därmed motarbetar man starkt media och

statens roll som legitima källor för nyheter eller övrig information. Genom detta menar AfD också att folkets röst har blivit tystat av eliten, och att AfD kommer arbeta för att lyfta fram folkets röst.

Genom att hylla den nya amerikanska administrationen och se dem som en stark partner, legitimerar AfD motståndet mot klimatpolitik och censur som en kamp för sunt förnuft, folket och del av en global rörelse, snarare än en radikal avvikelse.

Vidare i sin diskussion kring relationen till USA så har man en mer kritisk ställning kopplat till hur USA har försökt förhindra driftsättningen av gasledningen Nord-Stream. "Tyskland får inte låta sig dras in i konflikter med andra makter genom grundläggande beslut fattade av USA." (s.91). Här pekar man nu istället ut USA som ett hot mot nationens intressen, eftersom man antyder att nuvarande regering allt för enkelt låter sig styras av USAs intressen. Det skapar en populistisk dikotomi mellan det tyska folkets behov för billig energi kontra den globala elitens geopolitik. Citatet visar hur AfD utvidgar sina nativistiska idéer till utrikespolitiken genom att porträttera USA som en yttre kraft som kan hota den tyska nationens intressen.

Diskussionen kring energiförsörjningen, i synnerhet Nord-Stream, fortsätter vid AfDs tankar kring förhållandet till Ryssland där vi kan se en kombination av populism, nativism och auktoritarianism.

I årtionden var Ryssland en pålitlig leverantör och garant för en överkomlig energiförsörjning, vilket, på grund av våra energiintensiva industrier, representerar den tyska ekonomins akilleshäla. För att återställa en oavbruten handel med Ryssland krävs ett omedelbart hävande av ekonomiska sanktioner mot Ryssland och reparation av Nord Stream-rörledningarna. (s. 91-92)

Citatet har ett visst populistiskt narrativ då man anser att nuvarande regering misslyckats med att erbjuda en ekonomisk trygghet för det tyska folket för att driva en utrikespolitik baserad på moral. Det skapar dikotomin mellan eliten som infört sanktionerna och det vanliga folket som blir utsatta för konsekvenserna av dyra energipriser. Detta belyser även den ekonomiska nativismen och AfDs önskan att Tyskland ska använda sig av realpolitik i sin utrikespolitik, med tyska intressen som främsta fokus. Ordet akilleshäla betonar rädslan för den nationella sårbarheten och att Tyskland har blivit försvagat av yttre krafter. Citatet ignorerar Rysslands

krig mot Ukraina, och fokuserar enbart på hur Ryssland tidigare varit en pålitlig och stabil samarbetspartner för att främja tyska intressen och stärka den tyska nationen och folkets ekonomiska situation. Detta visar även på auktoritära tendenser eftersom man bortser från moral och värdebaserad utrikespolitik. Internationell politik handlar om stabilitet, ordning och makt och man ser Ryssland som pålitliga trots den pågående krigssituationen, och visar därmed sin beundran för stabila maktrelationer.

AfD framhäver i citatet hur politiken här landar i slutsatsen att det som gynnar Tyskland och tysk industri är bra, oavsett internationella kostnader eller moralisk påverkan.

Det legitimeras genom att det blir nödvändigt för Tyskland att samarbeta med Ryssland för att säkerställa den tyska industrins och ekonomins fortsatta framgångar, det presenteras som den enda lösningen på industrins sårbarhet.

När AfD diskuterar sin relation till Turkiet nämns enbart att man ser Turkiet som en viktig samarbetspartner, och att de kulturellt inte tillhör Europa. Senare kommer man in på en generell diskussion kring hur man ska uppnå fred i Mellanöstern.

Vi avvisar inblandning i våra interna angelägenheter genom ideologiskt eller ekonomiskt stöd från islamistiska och nationalistiska grupper utifrån. Vägen till fred i Mellanöstern ligger inte i terror, krig eller internationell inblandning, utan i förtroendeskapande åtgärder. Målet är en rättvis fred baserad på internationell rätt, jämlikhet och ömsesidigt erkännande. Våra primära intressen är att förhindra ny massmigration och en utbredd brand i Mellanöstern (s. 92).

Nativismen visar sig tydligt genom att inte tillåta främmande grupper blanda sig in i tyska angelägenheter, samt att det primära intresset är att förhindra massmigration igen. Här tydliggör AfD att man vill hålla det som anses vara främmande utanför nationens gränser. Populismen visar sig igen i kritiken mot internationell inblandning, vilket kan tolkas som den globala eliten som försöker påverka säkerhetsordningen i Mellanöstern. AfD antyder därmed att den globala elitens inblandning delvis utgör anledningen till krig, och man målar därmed upp sig själva som rösten för sunt förnuft genom att inte vilja blanda sig i konflikterna. På så vis uppvisar man även sina auktoritära tendenser, genom att inte blanda sig i visar man att ordning och stabilitet för den egna staten är den viktigaste prioriteringen, inte att lösa grundproblemen till konflikterna. Det antyds även i citatet att det främsta intresset för fred är för att förhindra ny massmigration, alltså ska

freden vara ett medel för att skydda nationen från ytterligare utländsk inflytande och hålla nationens gränser stängda.

7. Slutsats

För att påminna om forskningsfrågorna som behandlas i uppsatsen, ställs de här på nytt:

- Hur manifesteras idealtyperna nativism, populism och auktoritarianism i AfD:s valprogram från 2025?
- Vilken av dessa tre koncept framträder som mest central för att motivera och legitimera partiets sakpolitiska förslag?

Nativismen förekommer i olika former, både etnisk och medborgerlig nativism, samt i tre olika kategorier. Främjandet och särställandet av tysk identitet och kultur, främjandet och prioriteringen av infödda inom välfärden och slutligen ett skydd mot migration. De nativistiska idéer och förslag som förekom i valprogrammet var för det allra mesta inte lika radikala som idealtypen enligt Muddes definition. Programmet sa inte direkt att man ville rensa landet från allt främmande, däremot sades det ofta indirekt att man såg på främmande element som hotande mot tyska statens funktioner, ibland även nationens existens. Detta var däremot något som behövde läsas mellan raderna och det som var tydligast och mest förekommande var en tydlig strävan efter att prioritera och främja tyska medborgare, den tyska identiteten och tysk kultur. Det komplexa med nativismen i programmet är att deras politiska förslag oftast behandlar medborgarskap, trots deras essentialistiska syn på tysk identitet. Är dessa förslag första steget mot en mer radikal nativism? Eller är man fortsatt kritisk mot tredje generationens invandrare som är infödda, av anledningen att de aldrig fullt ut kommer att anamma den tyska identiteten? Eller handlar den kritiken enbart om att man anser det vara en för stor mängd migranter i landet? Detta är frågeställningar som dök upp under analysen och går tyvärr inte att besvara med hjälp av materialet, men det är intressant att fundera kring hur radikal AfD:s nativism faktiskt är.

Populismen manifesteras tydligt i enlighet med Muddes idealtyp, och är även svaret på uppsatsens andra frågeställningen. AfD använder sig av den populistiska dikotomin mellan den korrupta eliten och det rena folket för att beskylla tidigare regeringar och övriga samhällseliten för att ha satt Tyskland i en prekär situation, där ekonomin och välståndet för folket har försämrats avsevärt. Denna dikotomi är mycket tydlig i programmet eftersom man faktiskt direkt säger att det har drivits en agenda riktad mot det tyska folket. AfD har utöver detta en tydlig önskan om att folket ska bli suverän i samhället, och har en rad politiska sakförslag där man ämnar utöka folkets inflytande och makt på politiken och samhället vilket motiveras av att det leder till ökat välstånd och frihet. AfD är dessutom mycket kritiska mot etablissemangen i valprogrammet, särskilt media och sociala medier. Man påstår att dessa har blivit påverkade ideologiskt och att de aktivt motarbetar folkets yttrandefrihet i form av censur. Detta är som sagt också den mest centrala ismen för att motivera och legitimera sakförslagen i valprogrammet, eftersom valprogrammet i en majoritet av sina kapitel och politiska sakområden är kritisk mot globala aktörer, etablissemang och tidigare regeringar. Mycket av politiken bedrivs med motiveringen att tidigare styre har försatt Tyskland i en svag global position med försämrad ekonomi och dåligt välstånd, där det tyska folket har blivit mest utsatta. Vi kan därmed slå fast att valprogrammet är populistiskt eftersom kriterierna för Muddes definition uppfylls.

Auktoritarianismen är också tydlig i programmet, man målar upp Tyskland som en stat som förlorat kontroll över brottsligheten och ordningen, och genom att måla upp rättsstaten och polisen som alldeles för svag kan man legitimera sina repressiva förslag för att effektivt bekämpa brottsligheten. Dessa repressiva förslag innebär också en större kontroll och övervakning från staten men allting målas alltid upp i syfte att få ordning på extremism, gängkriminalitet eller kriminalitet hos unga osv. och görs i syfte att försvara den nationella inre säkerheten och gemenskapen. Detta går helt i linje med Muddes idealtyp om att stärka polis, rättsväsende och skärpa straffen avsevärt.

Avslutningsvis bör nämnas att valprogrammet till stor utsträckning inte framstår lika radikalt som AfD porträtteras i media, eller så radikalt som mycket av deras retorik och offentliga uttalanden är. Någon högerextremism, i linje med falangen der Flügel, hittar man inte överhuvudtaget i programmet, men vi kan slå fast att partiet går i linje med de kärnkoncept som innefattar Muddes definition av dagens radikala högerpartier.

7.1 Förslag på vidare forskning

Uppsatsens analys och slutsats ger nya frågor som skulle kunna vara lämpliga för vidare forskning och bidra till en djupare förståelse och större helhetsbild. Främst föreligger att undersöka hur dessa ismer förekommer och manifesteras i de övriga tyska partiernas valprogram, i synnerhet mainstream högerpartier. Vidare kan man jämföra dessa undersökningar för att se hur radikala AfD:s politiska förslag faktiskt är gentemot övriga partier. Ytterligare ett relevant perspektiv vore att jämföra AfD:s mediala uttalanden och deras retorik med vad som presenteras i valprogrammet i syfte att förstå ifall partiets gemensamma idéer och förslag skiljer sig från individuella partimedlemmar.

Referenslista

Primärkälla

Alternative für Deutschland. (2025). *Zeit für Deutschland. Programm der Alternative für Deutschland für die Wahl zum 21. Deutschen Bundestag*.
<https://www.afd.de/wahlprogramm25/> (hämtad 2025-03-30)

Sekundärkällor

Abou-Abdallah, M & Haslam, N. (2015). Essentialism. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 13-15. <https://doi.org/10.1016/B978-0-08-097086-8.24059-2> (hämtad 2026-05-07)

Arzheimer, K. (2015). The Alternative for Germany (AfD): Finally a successful right-wing populist Eurosceptic party for Germany? *West European Politics*, 38(3), 535–556.
<https://www.kai-arzheimer.com/afd-right-wing-populist-eurosceptic-germany/> (hämtad 2026-04-06)

Arzheimer, K & Berning, Carl. C. (2019). How the Alternative for Germany (AfD) and their voters veered to the radical right, 2013–2017. *Electoral Studies*, 60.
<https://doi.org/10.1016/j.electstud.2019.04.004> (hämtad 2026-05-04)

Baumeister, A. (2007). Diversity and Unity: The Problem with 'Constitutional Patriotism'. *European Journal of Political Theory*, 6 (4), 483-503.
<https://doi.org/10.1177/1474885107080652> (hämtad 2026-05-06)

BBC News. (2021, 11 februari). *Germany's AfD: How right-wing is nationalist party?*
<https://www.bbc.com/news/world-europe-37274201> (hämtad 2026-04-07)

Bergström, G., & Boréus, K. (Red.). (2018). *Textens mening och makt: Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (4. uppl.). Studentlitteratur.

Bernhard, H. (2019, 29 oktober). *Der Unterschied zwischen "Flügel" und restlicher Partei.* Deutschlandfunk.
<https://www.deutschlandfunk.de/afd-der-unterschied-zwischen-fluegel-und-restlicher-partei-100.html> (hämtad 2026-04-07)

Breckenridge, E.A. (2025). *Deconstructing the AfD: An analysis of the German right-wing populist political party, the Alternative for Germany* [Posterpresentation]. Eagle Scholar, University of Mary Washington. <https://scholar.umw.edu/rcd/187/> (hämtad 2026-04-08)

Bundesamt für Verfassungsschutz. (u.å). *Neue Rechte.*
<https://www.verfassungsschutz.de/SharedDocs/glossareintraege/DE/N/neue-rechte.html>
(hämtad 2026-05-11)

Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit. (2017, 10 mars). *Bundesbauministerium und Freistaat Bayern einigen sich mit der EU-Kommission auf "Einheimischenmodelle".*
<https://web.archive.org/web/20170313224101/http://www.bmub.bund.de/pressemittteilung/bundesbauministerium-und-freistaat-bayern-einigen-sich-mit-der-eu-kommission-auf-einheimischenmodel/> (hämtad 2026-05-07)

Decker, Frank. (2016). The "Alternative for Germany": Factors Behind its Emergence and Profile of a New Right-wing Populist Party. *German Politics & Society*, Vol. 34, No. 2 (119), 1-16. <https://www.jstor.org/stable/43917411> (hämtad 2026-04-06)

Deutsche Welle. (2017, 30 april). *Minister promotes German 'Leitkultur'.*
<https://www.dw.com/en/german-interior-minister-speaks-out-in-favor-of-leitkultur-for-immigrants/a-38643836> (hämtad 2026-05-05)

Deutsche Welle. (2020, 20 mars). *Germany's far right AfD to dissolve extreme faction.*
<https://www.dw.com/en/germanys-far-right-afd-to-dissolve-extreme-wing-faction/a-52864683> (hämtad 2026-04-09)

Die Justiz des Landes Nordrhein-Westfalen. (u.å). *Das Jugendstrafverfahren.*
<https://www.justiz.nrw/BS/lebenslagen/Strafrecht/BesondereVerfahrensarten/jugendstrafverfahren> (hämtad 2026-05-13)

European Center for Populism Studies. (u.å). *Multiculturalism.*
<https://www.populismstudies.org/Vocabulary/multiculturalism/> (hämtad 2026-05-11)

- Gebhardt, J. (1993, 2 april). *Verfassungspatriotismus als Identitätskonzept der Nation*. Bundeszentrale für politische Bildung.
<https://www.bpb.de/shop/zeitschriften/apuz/archiv/536463/verfassungspatriotismus-als-identitaetskonzept-der-nation/> (hämtad 2026-05-05)
- Hennig, S. (2018). *Nie zweimal in denselben Fluss: Björn Höcke im Gespräch mit Sebastian Hennig*. Manuscriptum.
- Hillen, S., Kuhlmann, J. (2026). Blocking the Radical Right: Evidence from Strategic Candidate Voting Against the AfD in Germany's 2025 Federal Election. *Politische Vierteljahresschrift*. <https://doi.org/10.1007/s11615-026-00648-8> (hämtad 2026-04-09)
- Lanchés, J. (2025, 13 juni). *From Radicalisation to Designation: The AfD's Extremist Turn*. International Centre for Counter-Terrorism.
<https://icct.nl/publication/radicalisation-designation-afds-extremist-turn> (hämtad 2026-04-09)
- Lehmann, P., & Zehnter, L. (2024). The self-proclaimed defender of freedom: The AfD and the pandemic. *Government and Opposition*, 59 Special Issue 4: The Populist Radical Right and the Pandemic, 1109 - 1127. <https://doi.org/10.1017/gov.2022.5> (hämtad 2026-04-07)
- Matthias, M. (2026, 12 maj). *Alternative for Germany*. Encyclopedia Britannica.
<https://www.britannica.com/topic/Alternative-for-Germany> (hämtad 2026-04-07)
- Mudde, C. (2007). *Populist radical right parties in Europe*. Cambridge University Press.
- Mudde, C. (2019). *The far right today*. Polity Press.
- Mudde, C., & Kaltwasser, C. R. (2017). *Populism: A very short introduction*. Oxford University Press.
- Nationalencyklopedin. (u.å). *Nationalism*.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/nationalism> (hämtad 2026-03-10)
- Pfeifer, H. (2024, 14 maj). *Germany: Far-right leader Höcke suffers defeat in court*. Deutsche Welle.
<https://www.dw.com/en/germany-far-right-leader-bj%C3%B6rn-h%C3%B6cke-suffers-defeat-in-court/a-68848041> (hämtad 2026-04-06)
- Pytlas, B., & Biehler, J. (2024). The AfD within the AfD: Radical Right Intra-Party Competition and Ideational Change. *Government and Opposition*, 59(2), 322–340.
<https://www.cambridge.org/core/journals/government-and-opposition/article/afd-within-the-afd-radical-right-intraparty-competition-and-ideational-change/CA818A96D841615F6AC64259C115F506#article> (hämtad 2026-05-04)

Reuters. (2015, 8 juli). *German AfD founder leaves party decrying xenophobic shift*.
<https://www.reuters.com/article/world/german-afd-founder-leaves-party-decrying-xenophobic-shift-idUSKCN0PI256/> (hämtad 2026-04-09)

Reuters. (2025, 15 januari). *What German parties say on energy policy ahead of February election*.
<https://www.reuters.com/world/europe/german-parties-energy-policies-february-national-election-2025-01-15/> (hämtad 2026-04-07)

Rättsmedicinalverket. (2025, 17 september). *Medicinska åldersbedömningar*.
<https://www.rmv.se/verksamheter/rattsmedicin/medicinska-aldersbedomningar/> (hämtad 2026-05-13)

Scholz, K-A. (2024, 5 juni). *What is German 'Leitkultur' and why is it controversial?*
Deutsche Welle.
<https://www.dw.com/en/what-is-german-leitkultur-and-why-is-it-controversial/a-38684973>
(hämtad 2026-05-05)

Schröder, P & van Rij, A. (2024, 12 november). *Breakup of Scholz's coalition government signals end of Germany's old economic model*. Chatham House.
<https://www.chathamhouse.org/2024/11/break-scholz-coalition-government-signals-end-germanys-old-economic-model> (hämtad 2026-04-09)

SVT. (2025, 2 maj). *Tyska AfD klassas som högerextremt*.
<https://www.svt.se/nyheter/utrikes/tyska-afd-klassas-som-hogerextremt> (hämtad 2026-04-06)

Tagesschau. (2017). *Bundestagswahl 2017*.
<https://www.tagesschau.de/wahl/archiv/2017-09-24-BT-DE/index.shtml> (hämtad 2026-04-06)

Connolly, K. (2017, 25 september). *AfD leader quits party caucus hours after German election breakthrough*. The Guardian.
<https://www.theguardian.com/world/2017/sep/25/afd-leader-frauke-petry-quits-party-german-election-breakthrough> (hämtad 2026-04-09)

Weisskircher, M. (2025). *The Rise of the AfD During the Fourth Wave of Far-right Politics: Putting the Case of Germany in an International Perspective*. *Authoritarian Trends and Parliamentary Democracy in Europe*. ResearchGate.
https://www.researchgate.net/publication/390873862_The_Rise_of_the_AfD_During_the_Fourth_Wave_of_Far-right_Politics_Putting_the_Case_of_Germany_in_an_International_Perspective (hämtad 2026-04-07)

Özkerimli, U. (2017). *Theories of Nationalism*. Bloomsbury Publishing Plc

